

Armoede is niet alleen een probleem van de onderkant

De belangen van slecht betaalde, hardwerkende Nederlanders zijn ondergeschikt. Politici kunnen niet langer wegstijgen, vindt Dick Timmer.

Dick Timmer is politiek filosoof aan de universiteit van Dortmund en auteur van het boek 'Sommige mensen zijn te rijk'

Tijdens de aankomende verkiezingscampagnes zullen politieke leiders van links tot rechts zeggen dat zij oog hebben voor de groeiende ongelijkheid in ons land. Dat is dé kans om een veelvoorkomend misverstand uit de wereld te helpen. Namelijk dat we iets kunnen doen aan 'de onderkant' zonder ons bezig te houden met 'de bovenkant'.

Ongelijkheid wordt vaak gereduceerd het probleem van armoede, wat vervolgens wordt opgelost met het geven van wat extra geld. Dat reduceert de ontvanger tot iemand die vooral dankbaar moet zijn. Het resultaat van dit pleisterplakbeleid is dat de meest kwetsbaren afhankelijk blijven van publieke instanties, werkgevers en weldoeners waarop zij weinig grip hebben.

En dit beleid maakt van ongelijkheid een geïsoleerd probleem dat vooral de 'onderkant' zou betreffen, zodat de vraag waarom sommige mensen eigenlijk structureel te weinig hebben niet op tafel komt te liggen.

Opportunistische politici realiseren zich bovendien dat omzien naar wie kwetsbaar is beter verkoopt als potentiële kiezers niets hoeven in te leveren. En dus schuiven ze de kosten door naar toekomstige generaties (een hogere staatsschuld), of worden kwetsbare groepen tegen elkaar uitgespeeld. Wiens schuld is het dat wonen onbetaalbaar is geworden? Juist, die van de vluchteling.

Overall ongelijkheid

Ongelijkheid sijpelt ondertussen door in alle facetten van onze samenleving, zo concludeerde ook het Sociaal en Cultureel Planbureau recentelijk opnieuw. Van huisvesting tot gezondheidszorg, van onderwijs tot banenmarkt.

Inmiddels wordt in Nederland de rijkste twintig procent mannen gemiddeld maar liefst negen jaar ouder dan de armste twintig procent, en leven die rijken bovendien 25 jaar langer in goede gezondheid. De rijkste één procent van Nederland bezit een kwart van het private vermogen; de rijkste tien procent bezit ruim de helft.

Dat is het gevolg van hiërarchische verhoudingen, waarin het belang van sommige mensen structureel ondergeschikt wordt gemaakt. Een grote groep mensen met lage inkomens – soms treffend de 'onmispbaren' genoemd – werkt zich een slag in de rondte voor een loon dat onvoldoende is om van te leven. Meer dan honderdduizend minderjarige kinderen leven in een gezin met een inkomen onder de armoedegrens. Dak- en thuislozen worden door vijandige architectuur naar de randen van steden en dorpen geduwd.

Voor arm en rijk groeien uit elkaar. Verschillen in economisch, sociaal, cultureel en persoonskapitaal worden verschillen in status, macht en invloed. Ongelijkheid draait niet langer om wat we bezitten, maar om wat we waard zijn. Wie kost ons

geld, wie levert het meeste op? Wie staat waar in de pikorde?

Ieder geloofwaardig antwoord moet vertrekken vanuit het inzicht dat de huidige maatschappelijke verhoudingen onze samenleving scheeftrekken. Gelijkheid draait niet om gelijke porties maar om macht over je eigen leven.

Het gaat om een gezond en waardig bestaan kunnen leiden, vrij van geweld, discriminatie en armoede.

Meer dan 100.000 minderjarigen leven onder de armoedegrens

Met gelijke toegang tot basisbehoeften zoals gezondheid, onderwijs, huisvesting en werk. En met bescherming van fundamentele politieke en sociale rechten. Dat is geen gunst die wij gezamenlijk moeten verlenen, maar een recht dat juist voor de meest kwetsbaren constant in het geding is.

Politiek is de kunst van het afwegen van belangen. Veel te vaak slaat de balans door naar mensen die qua kapitaal toch al niet ondersneeuwen. Ik stel daarom het volgende voor. Laten we in de aankomende verkiezingen het min-voor-maxprincipe hanteren: het belang van mensen zonder bestaanszekerheid mag nooit ondergeschikt worden gemaakt aan het belang van mensen die veel meer dan genoeg bezitten. Eerst bestaanszekerheid, pas dan de meest bedeelden.

Of zoals een voormalig paus het ooit verwoordde: wanneer de rijken aan de armen geven wat die nodig hebben, geven ze niet hun eigendom weg, maar overhandigen ze aan de armen wat eigenlijk al van hen was.

Een hulpgroep van vrijwilligers in Heerlen verstrekt gratis eten en huishoudelijke artikelen. FOTO ROGER DOHMEN